

14. Інструкція з організації примусового виконання рішень: затверджено Наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 р. № 512/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12>.
15. Калінін Р.С. Класифікаційний розподіл адміністративних процедур виконавчого провадження [Електронний ресурс] / Р.С. Калінін // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 350-358. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11krpvp.pdf>
16. Проект Адміністративно-процедурного кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT0335.html.

УДК 332.834: 342.9 (477)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ СТВОРЕННЯ І ДІЯЛЬНОСТІ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Кожушко О.О., здобувач

Запорізький національний університет

Статтю присвячено аналізу зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання порядку створення і діяльності благодійних організацій. Визначені позитивні та негативні напрямки нормативного регулювання порядку створення і діяльності благодійних організацій на підставі зарубіжного законодавства. Наголошено на виваженому підході під час запозичення зарубіжного досвіду врегулювання відповідної сфери відносин з урахуванням історичних, національних, законотворчих традицій.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, благодійництво, благодійні організації, зарубіжний досвід, порядок створення і діяльності.

Kozhushko E.O. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ПОРЯДКА СОЗДАНИЯ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БЛАГОТВОРИТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ / Запорожский национальный университет, Украина

Статья посвящена анализу зарубежного опыта административно-правового регулирования порядка создания и деятельности благотворительных организаций. Определены позитивные и негативные направления нормативного регулирования порядка создания и деятельности благотворительных организаций на основании зарубежного законодательства. Сделан акцент на взвешенном подходе во время заимствования зарубежного опыта регулирования соответствующей сферы отношений с учетом исторических, национальных, законотворческих традиций.

Ключевые слова: административно-правовое регулирование, благотворительность, благотворительные организации, зарубежный опыт, порядок создания и деятельности.

Kozhushko E.O. FOREIGN EXPERIENCE OF ADMINISTRATIVE-LEGAL REGULATION OF THE PROCEDURE OF CREATION AND ACTIVITY OF CHARITABLE ORGANIZATIONS / Zaporizhzhya national university, Ukraine

The article is devoted to the analysis of foreign experience of administrative-legal regulation of the procedure of creation and activity of charitable organizations. Certain positive and negative directions of normative regulation of the procedure of creation and activity of charitable organizations on the basis of the foreign law. Noted on the balanced approach during the borrowing of foreign experience of regulation of the relevant area of relations with account of historical, national, legal traditions. As the purpose of article defined the allocation of the positive experience of regulatory impact on the scope of the administrative-legal regulation of the procedure of creation and activity of charitable organizations on the basis of the analysis of the provisions of the foreign law. Investigated the American experience, the European experience, the experience of post-Soviet countries. The conclusion is made that the national normative-legal regulation of the procedure of creation and activity of charitable organizations in Ukraine is relatively a logically completed, but all the same, taking into account foreign experience of legal regulation, may be subject to making a positive and effective changes and additions. On the basis of the analysis of foreign legislation, which regulates the procedure of establishment and activity of charitable organizations can be recognized some positive aspects of the implementation of the domestic laws which will contribute to increasing the efficiency of the regulation of the relevant area of relations: the creation of a „special”, „supportive” of the tax regime, the introduction of the system of benefits for both charitable organizations, as well as for the persons who are directly engaged in charity (the experience of the USA), the creation of legislative opportunities for public access to the financial statements of any of the charitable organizations, to confirm the transparency of the charitable organizations, the transparency of their activities (the experience of Bulgaria, great Britain, Spain, Lithuania, Poland,

Hungary and the Czech Republic), securing in the legislation of a simplified procedure for the termination of charitable organizations – without drawing up a liquidation balance sheet, etc., if their assets are transferred to other charities after the introduction of certain entries in the state register (the experience of Slovakia), the definition of a separate body responsible for carrying out the control in respect of compliance with the statutory goals, submission to the body that took a decision on registration of the report with detailed information, to enable open access to such reports (the experience of the Russian Federation).

Key words: administrative-legal regulation, charity, charitable organizations, foreign experience, the order of creation and activity.

Дослідження будь-якої сфери суспільних відносин лише на підставі вітчизняного законодавства навряд чи можна назвати повним і логічно завершеним, адже саме аналіз зарубіжного досвіду сфери суспільних відносин, що вивчається і досліджується, надає змогу виявити позитивні здобутки та відстежити недоліки нормативного регулювання відповідних відносин, що призводить до можливості запозичення позитиву та уникнення негативу у вдосконаленні правових засад існуючої вітчизняної моделі адміністративно-правового регулювання порядку створення і діяльності благодійних організацій. Звісно, зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання порядку створення і діяльності благодійних організацій не може містити лише позитивні моменти, однак і прогалини, які можна виявити в законодавстві зарубіжних країн сприятимуть формуванню переліку ефективних пропозицій для вітчизняної нормотворчості. Проте варто мати на увазі, що тотальне запозичення зарубіжного досвіду нормативного визначення адміністративно-правового регулювання порядку створення і діяльності благодійних організацій (хоча і позитивного) для України бажаних результатів не принесе, адже лише зважений критичний аналіз зарубіжного досвіду, поєднаний із урахуванням власних правових, історичних та національних особливостей і традицій дозволить досягти ефективного результату.

Метою статті є виокремлення позитивного досвіду нормативного впливу на сферу адміністративно-правового регулювання порядку створення та діяльності благодійних організацій на підставі аналізу положень зарубіжного законодавства.

Особливим чином діяльність благодійних організацій розвинута в США, а досить знаменитих американських благодійних діячів кінця XIX ст. – початку XX ст. – Е. Карнегі і Дж. Рокфеллера називають „піонерами благодійності” [1]. У зв'язку з тим, що США – це федеративна держава, кожний штат має власне законодавство, в тому числі і по відношенню до благодійної діяльності і благодійних організацій. Щодо форм, у яких створюються благодійні організації, то це, як правило, неприбуткова корпорація, компанія з обмеженою відповідальністю (LLC), фонд, асоціація. У арсеналі кожного штату є власне законодавство про юридичні особи, в тому числі про неприбуткові; на федеральному рівні існують модельні закони про неприбуткові корпорації та асоціації [2]. Особливістю американської благодійності є встановлення пільг щодо оподаткування: ще у 1921 році до податкового законодавства було внесено поправки, які передбачають зменшення бази оподаткування на суми, які були пожертвовані на благодійні потреби. Окрім того, досить вагомою є роль держави в особі органів публічної адміністрації в організації діяльності благодійних організацій, прикладом якої є: сприяння розвитку соціальних інвестицій (гранти із федерального бюджету, пільгові кредити), створення сприятливих умов (мінімізація адміністративних бар'єрів, визнання соціальної значущості, участь політичних лідерів у підтримці благодійних проектів), офіційне визнання успіхів, яке супроводжується фінансовою підтримкою (укладання державних та муніципальних контрактів, віднесення витрат на філантропічну діяльність у державний або місцевий бюджет) тощо. Можна визначити в якості позитивної практики досвід США щодо створення „особливого”, „сприятливого” податкового режиму, запровадження системи пільг як для благодійних організацій, так і для осіб, які безпосередньо займаються благодійністю.

Окрім того, досліджуючи зарубіжне законодавство, можна помітити, що є країни, де взагалі відсутнє нормативно-правове підґрунтя для розвитку благодійності взагалі, та створення і діяльності благодійних організацій зокрема. Так, наприклад, Китай традиційно належить до числа „скупих” країн. За даними британської організації Charities Aid Foundation (CAF), він перебуває в останньому десятку рейтингу світової благодійності (140-е місце у 2011 році) [3]. Однак зацікавленість до благодійності в Китаї виникає і збільшується, що зумовлює необхідність формування нормативного базису, і перші кроки у цьому напрямку були зроблені у 2006 році, а на початку 2007 року було оголошено, що підвищена увага буде приділена законодавству про благодійну діяльність – його розглянуть одночасно і вищий законодавчий

орган, і вищий виконавчий орган, проте цього не відбулося. Особливо гостро відчувалася відсутність законодавства про благодійні організації (відповідно і їх легальної діяльності) протягом 2008-2009 років (під час „снігової кризи” і сичуанського землетрусу), тому у 2009 році закон про благодійність у терміновому порядку було направлено на доопрацювання, активно обговорювався в ЗМІ і наукових колах, та законопроект, внесений до робочого плану вищих органів влади Китаю і досі не прийнятий.

На підставі „Порівняльного аналізу законодавства про благодійну діяльність” [4] можна відстежити в законодавстві країн Європейського Союзу особливості регламентації порядку створення благодійних організацій, порядку їх припинення, особливостей державного контролю за їх діяльністю. Так, законодавством встановлено різновиди діяльності, яка може визнаватися благодійною, однак вони не уніфіковані і не завжди збігаються (за вітчизняним законодавством їх 3 – спонсорство, меценатство, волонтерство), у Бельгії – 4, Ірландії – 5, Великобританії – 13, Польщі – 20. У законодавстві Данії, Естонії, Латвії, Мальти, Нідерландів, Німеччини, Фінляндії та Швеції немає обмеження статутних цілей благодійних фондів та інших організацій (виняток становить заборона одержання прибутку як основної мети діяльності та його розподілу). Досить відмінне від вітчизняного розуміння благодійної діяльності у законодавстві Греції, Ірландії, Іспанії, Італії, Кіпру, Люксембургу, Польщі, Португалії, Румунії, Франції, де благодійною визначено будь-яку діяльність, спрямовану на потреби суспільства або громади, тобто певної сукупності, спільності, а не окремих осіб.

Щодо процедури створення, то в окремих країнах передбачена можливість утворення благодійних організацій на підставі актів парламенту (Польща, Угорщина, Франція), тоді як у вітчизняному законодавстві існує пряма заборона на створення благодійних організацій органами державної влади або за їх участю. Відомий ще порядок реєстрації благодійних організацій судами, хоча такий напрям діяльності не є їх основною функцією і навіть не впливає з неї (Бельгія, Болгарія, Польща, Румунія, Угорщина та Чехія). Подібний до української моделі реєстрації благодійних організацій порядок зустрічається у Данії, Естонії, Латвії, Литві, Нідерландах і Словаччині – шляхом подання заяви та необхідних документів до уповноваженого органу виконавчої влади. В Ірландії на реєстрацію благодійних організацій уповноважені тільки органи податкової служби. Цікавою є практика встановлення розміру мінімального капіталу для утворення благодійних організацій – таку вимогу містить законодавство Данії, Іспанії, Румунії, Словаччини, Фінляндії та Чехії, проте не вбачається в цьому позитивної практики, адже у випадку бажання займатися благодійною діяльністю більш виправданим є державна допомога, замість державних обмежень такої діяльності. Встановлення розміру мінімального капіталу для утворення благодійних організацій можна розглядати як перешкоду, яка встановлюється державою для діяльності благодійних організацій. Щодо організації внутрішнього управління благодійними організаціями, то поширеною практикою є призначення виконавчого органу (у всіх країнах Європейського союзу), рідше – обрання колегіального вищого органу (Болгарія, Литва). Більш позитивною можна вважати вітчизняну модель управління благодійною організацією – поєднання для здійснення своїх функцій напрямків діяльності вищого органу і виконавчого органу.

Визначаючи особливості контролю за діяльністю благодійних організацій у країнах ЄС, слід звернути увагу на їх обов’язок подавати фінансову звітність до уповноважених державою органів, який передбачений у всіх без винятку спеціалізованих нормативно-правових актах країн ЄС. Окремі вимоги передбачені до порядку оприлюднення таких звітів: у Австрії, Бельгії, Данії, Італії, Кіпрі, Латвії, Мальті, Німеччині, Португалії, Румунії, Словенії та Швеції не передбачено обов’язку оприлюднювати свої звіти, надавати доступ широкому загалу, в Естонії та Фінляндії можливий доступ кожному, хто звернеться (тобто за запитом), в Ірландії також кожен може отримати таку інформацію, адже вона розміщена в Єдиному реєстрі компаній, проте доступ до нього є платним. У Болгарії, Великобританії, Іспанії, Литві, Польщі, Угорщині та Чехії встановлені вимоги щодо загального доступу до фінансових звітів будь-яких благодійних організацій, а в Греції, Люксембурзі, Нідерландах та Словаччині навіть визначено спеціальний друкований орган, де такі звіти опубліковуються. У законодавстві Франції застосовано диференційований підхід: оприлюднювати звіти зобов’язані не всі благодійні організації, а лише ті, які одержують бюджетні кошти або пожертви на суму, що перевищує певний щорічний розмір. Схожий підхід і в законодавстві Австрії, Бельгії, Болгарії, Великобританії, Данії, Ірландії, Іспанії і Польщі, де обов’язок оприлюднювати звітність

виникає у тих благодійних організацій, доходи яких перевищують встановлений законом розмір. Слід визнати позитивним досвід Болгарії, Великобританії, Іспанії, Литви, Польщі, Угорщині та Чехії у частині встановлення можливостей для загального доступу до фінансових звітів будь-яких благодійних організацій, що лише підтверджує гласність благодійних організацій, прозорість їх діяльності.

Розглядаючи процедуру припинення благодійних організацій за законодавством країн ЄС, можна узагальнити, що в підставою припинення є рішення засновників та/або суду, а причинами такі: у випадку відсутності певного обсягу грошових коштів або їх явної недостатності для досягнення статутних цілей; неможливості досягнення статутних цілей або їх суперечності законодавству; неплатоспроможності; досягнення поставлених (передбачених) статутних цілей та/або закінчення обмеженого строку діяльності (строку, на який створювалась організація); невиконання вимоги щодо подання фінансових звітів державним органам протягом двох-трьох років; систематичне використання грошових коштів із забороненою законодавством або статутом метою тощо. Також відома спрощена процедура припинення благодійних організацій (у Словаччині) – без складання ліквідаційного балансу тощо, якщо їх активи передано іншим благодійним організаціям після внесення певних записів у державний реєстр (зокрема, про закінчення строку діяльності, скорочення розміру мінімального капіталу, якщо організація надавала фінансову підтримку політичним партіям чи не провела заміщення вакансій в органах управління). Слід вважати позитивним досвід Словаччини у частині закріплення у законодавстві спрощеної процедури припинення благодійних організацій – без складання ліквідаційного балансу тощо, якщо їх активи передано іншим благодійним організаціям після внесення певних записів у державний реєстр, якої у вітчизняному законодавстві немає. Таким чином, узагальнюючи наявну практику законодавчого закріплення процедури створення і діяльності благодійних організацій в країнах ЄС, можна помітити певну схожість із вітчизняним аналогічним регулюванням, проте в різних країнах є і власні особливості. Так, українське законодавство позбавлене вимоги накопичення обов'язкового розміру мінімального капіталу при створенні благодійних організацій, що варто визнати позитивною практикою, яка не обтяжує і не створює перешкод для благодійництва.

Також варто приділити увагу країнам, які належать до складу регіональної міжнародної організації, до якої входять більшість пострадянських країн – СНД, адже через спільне радянське минуле більшість з них мають схожі етапи розвитку, історичні особливості побудови держави і правової системи, тому досвід пострадянських країн у сфері, що досліджується може бути дуже корисним. Насамперед, варто зазначити, що 06 грудня 1997 року на десятому пленарному засіданні Міжпарламентської Асамблеї держав-учасників СНД (Постанова № 10) прийнятий Модельний закон про меценатство і благодійну діяльність [5]. Окремих особливостей щодо адміністративно-правового регулювання порядку створення і діяльності благодійних організацій цей Закон не встановлює, здебільшого визначає, що державна реєстрація (ст.9), реорганізація і ліквідація (ст.11) благодійної організації здійснюється у порядку, встановленому законодавством держави-учасника СНД. Можна стверджувати, що цей Модельний закон був покладений в основу вітчизняного аналогічного закону.

Окрім того, розглядаючи спеціальне законодавство, варто відмітити, що законодавство Республіки Білорусь взагалі немає визначення „благодійної діяльності”, „благодійної організації”, тобто нормативне регулювання відповідних правовідносин відсутнє. Діюче білоруське законодавство регулює лише деякі форми безкорисливої діяльності, які можна віднести до благодійності. Такими формами є міжнародна технічна допомога, іноземна безоплатна допомога, а також безоплатна (спонсорська) допомога [6].

Закон Республіки Молдова від 31 жовтня 2002 року № 1420-XV „Про благодійність і спонсорство” [7] визначає досить традиційним (для пострадянських держав) чином порядок створення і діяльності благодійних організацій: державна реєстрація відбувається в Міністерстві юстиції України, про що видається свідоцтво (ст.9), реорганізація або ліквідація відбувається за рішенням вищого органу управління, виконавчого органу, засновників або за рішенням судової інстанції (ст.12), контроль законності благодійної і спонсорської діяльності здійснюється державними податковими органами (ст.23).

Особливості нормативного визначення адміністративно-правового регулювання порядку створення і діяльності благодійних організацій в Російській Федерації визначені Федеральним

Законом Російської Федерації від 07 липня 1995 року „Про благодійну діяльність і благодійні організації” [8] (далі – Закон РФ). У цьому Законі РФ благодійною організацією визначено неурядову (недержавну і немуніципальну) некомерційну організацію, створену для реалізації передбаченої законом мети шляхом здійснення благодійної діяльності в інтересах суспільства в цілому або окремих категорій осіб (ст.6). Особливістю нормативного визначення благодійних організацій є відсутність виокремлення за зовнішнім проявом, формами на меценатство, спонсорство, волонтерську діяльність (як у вітчизняному законодавстві). Визначено, що засновниками благодійних організацій можуть виступати фізичні та (або) юридичні особи, що залежить від форми такої організації. І є пряма вказівка, що органи державної влади і місцевого самоврядування, а також державні і муніципальні унітарні підприємства, державні і муніципальні установи не можуть виступати засновниками благодійних організацій (ст.8). Проте така нормативна вимога не визначає, що органи публічної адміністрації не беруть участі у створенні благодійних організацій. До того ж, у законодавстві РФ є пряма норма, що гарантує підтримку благодійної діяльності органами державної влади і органами місцевого самоврядування (ст.18 Закону РФ).

Особливості державної реєстрації благодійних організацій визначені ст.9 Закону РФ, проте в ній передбачені дещо узагальнені положення (наприклад, державна реєстрація відбувається у встановленому законом порядку) у порівнянні із аналогічним вітчизняним Законом, що не можна визнати позитивним досвідом. Окремі того, Законом РФ не визначено яку назву має вищий орган благодійної організації, лише зазначено, що ним є колегіальний орган, який формується у передбаченому статуті порядку (ст.10 Закону РФ), в той час, як у ст.17 Закону України від 16 вересня 1997 року „Про благодійництво та благодійні організації” визначено, що вищим органом управління благодійної організації є колегіальний орган (загальні збори, з’їзд, конференція), який здійснює свої повноваження згідно із статутом (положенням) благодійної організації. Щодо припинення благодійних організацій, така можливість передбачена ст.11 Закону РФ, де також зазначено, що реорганізація і ліквідація благодійних організацій відбувається у встановленому законом порядку, проте передбачено, що благодійна організація не може бути реорганізована в господарське товариство (у вітчизняному законодавстві є схожа вимога, відповідно до якої благодійна організація не може бути реорганізована в юридичну особу, метою діяльності якої є одержання прибутку – ст.10 Закону України від 16 вересня 1997 року „Про благодійництво та благодійні організації”).

Варто звернути увагу на особливості державного контролю за діяльністю благодійних організацій. Так, у ч.2 ст.19 Закону РФ передбачено, що орган, який прийняв рішення про державну реєстрацію благодійної організації, здійснює контроль за відповідністю її діяльності меті, заради якої вона створена. Слід визнати досить позитивною практикою визначення окремого органу, відповідального за проведення контролю щодо дотримання статутних цілей, адже вітчизняне законодавство містить досить „розмиті” вимоги, що контроль за діяльністю благодійних організацій, у тому числі і порядком використання ними майна та коштів, призначених для благодійної допомоги, здійснюється органами виконавчої влади відповідно до їх компетенції (ст.22 Закону України від 16 вересня 1997 року „Про благодійництво та благодійні організації”). Тому, можна запропонувати в якості запозичення позитивного зарубіжного досвіду на нормативному рівні визначити конкретний орган (це може бути Міністерство юстиції України або його структурний підрозділ) для здійснення державного контролю за дотриманням благодійними організаціями їх статутних цілей. До того ж ч.2 ст.19 Закону РФ встановлено обов’язок благодійних організацій щорічно подавати до органу, який прийняв рішення про державну реєстрацію такої організації звіт про свою діяльність, зокрема, який містить відомості про: фінансово-господарську діяльність щодо використання коштів; персональний склад вищого колегіального органу управління благодійної організації; склад і зміст благодійних програм благодійної організації (перелік і опис вказаних програм); зміст і результати діяльності благодійної організації; порушення вимог законодавства, які були виявлені в результаті перевірок, проведених податковими органами, і прийняті заходи щодо їх усунення. Такий звіт подається в той самий термін, як і звіт про фінансово-господарську діяльність до податкових органів, і до нього забезпечений вільний доступ, у тому числі засобів масової інформації. Також зазначено, що відомості про розміри і структуру доходів благодійної організації, а також відомості про розміри її майна, витрати, чисельність працівників, оплату їх праці і про залучення добровольців не можуть складати комерційну таємницю (ч.7 ст.19 Закону РФ). Такі вимоги, у

випадку запозичення їх у вітчизняне законодавство лише принесуть позитивний результат і створять умови для прозорості, законної діяльності благодійних організацій.

Можливо, визначення особливостей порядку створення благодійних організацій на підставі аналізу положень спеціальних законів не зовсім можна визнати доцільним. Враховуючи те, що реєстрація, контроль, припинення благодійних організацій у вітчизняній адміністративно-правовій доктрині вже визнані адміністративними процедурами, то більш ефективним є створення єдиної уніфікованої моделі для їх проведення в окремому нормативно-правовому акті (наприклад, Адміністративно-процедурному кодексі), а в спеціальному законодавстві передбачати лише окремі особливості. У різних країнах такий нормативно-правовий акт має різні найменування, однак сутність і призначення їх залишається незмінним – врегулювати відносини публічної адміністрації з приватними особами. Так, наприклад, у Німеччині та Естонії прийняті закони про адміністративну процедуру, в Австрії – Загальний закон про адміністративну процедуру, у Нідерландах – Акт із загального адміністративного права, у Польщі – Кодекс адміністративного провадження, у США – Федеральний закон про адміністративну процедуру і т.ін. Досліджуючи зарубіжний довід, можна помітити, що в багатьох державах відповідні кодифіковані акти існують досить тривалий час, на підставі чого відбувається ефективне здійснення адміністративних процедур, наприклад: Австрія – 1925 рік, Польща та Чехословаччина – 1928 рік, Югославія – 1930 рік, США – 1946 рік, Угорщина – 1957 рік, Іспанія – 1958 рік, Німеччина – 1976 рік, Данія – 1985 рік, Італія, Австрія – 1990 рік, Нідерланди – 1992 рік (діє з 1994 року), Японія – 1994 рік, Естонія – 2001 рік тощо [9, 171]. В. Тимошук приділяє особливу увагу періодизації прийняття за запровадження нормативно-правового базису, на підставі якого відбувається регулювання публічно-приватних процедурних відносин, у контексті якої виокремлює три етапи (автор називає їх „хвилі”): 1) прийняття перших кодифікованих законодавчих актів – Австрія (1925 рік), Польща та Чехословаччина (1928 рік), Югославія (1930 рік); 2) прийняття загальних законів про адміністративну процедуру, пов’язана із серединою ХХ століття – США, Закон про адміністративну процедуру (1946 рік), Угорщина (1957 рік), Іспанія (1958 рік), нова редакція в Югославії (1956 рік) та Польщі (1960 рік); 3) прийняття законів у Німеччині (1976 рік), Болгарії (1979 рік), Польщі (нова редакція, 1980 рік), Данії (1985 рік), Австрії (нова редакція) та Італії (1990 рік), Португалії (1991 рік), Нідерландах (1992 рік), Японії (1994 рік) [10, 13]. До позиції вченого-адміністративіста варто додати, що у ХХІ столітті також продовжується активна кодифікаційна робота щодо прийняття нормативно-правових актів з питань адміністративної процедури: у Казахстані – 2000 рік, в Естонії, Латвії – 2001 рік, Вірменії, Киргизії, Чехії – 2004 рік, Азербайджані – 2005 рік, Таджикистані – 2007 рік, Білорусі – 2008 рік та ін. Україна не є винятком із країн, де проводиться робота над розробленням проекту Адміністративно-процедурного кодексу, проте до цього часу така робота не є завершеною.

Таким чином, можна зробити висновок, що вітчизняне нормативно-правове регулювання порядку створення та діяльності благодійних організацій в Україні є відносно логічно завершеним, однак все ж таки, з огляду на зарубіжний досвід відповідного регулювання, може підлягати внесенню позитивних та ефективних змін і доповнень. На підставі аналізу положень зарубіжного законодавства, яке регулює порядок створення та діяльності благодійних організацій можна визнати певні позитивні аспекти, запровадження у вітчизняне законодавство яких сприятиме підвищенню ефективності регламентації відповідної сфери відносин: створення „особливого”, „сприятливого” податкового режиму, запровадження системи пільг як для благодійних організацій, так і для осіб, які безпосередньо займаються благодійністю (досвід США), створення законодавчих можливостей для загального доступу до фінансових звітів будь-яких благодійних організацій, для підтвердження гласності благодійних організацій, прозорості їх діяльності (досвід Болгарії, Великобританії, Іспанії, Литви, Польщі, Угорщини та Чехії), закріплення в законодавстві спрощеної процедури припинення благодійних організацій – без складання ліквідаційного балансу тощо, якщо їх активи передано іншим благодійним організаціям після внесення певних записів у державний реєстр (досвід Словаччини), визначення окремого органу, відповідального за проведення контролю щодо дотримання статутних цілей, подання до органу, який прийняв рішення про реєстрацію звіту з розгорнутою інформацією, можливість відкритого доступу до таких звітів (досвід Російської Федерації).

ЛІТЕРАТУРА

1. Александров Д. Системная благотворительность [Электронный ресурс] / Д. Александров. – Режим доступа: http://www.socpolitika.ru/rus/ngo/foreign_experience/document6323.shtml.
2. Благотворительная деятельность и налоговое планирование [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.roche-duffay.ru/articles/charity.htm>.
3. Кутелева А. Благотворительность в Китае: поиски гармонии [Электронный ресурс] / Анна Кутелева. – Режим доступа: <http://china-tcm.ru/content/blagotvoritelnost-v-kitae>.
4. Порівняльний аналіз законодавства про благодійну діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua/publications/4386>.
5. Про меценатство і благодійну діяльність: Модельний закон від 06 грудня 1997 року, прийнятий на десятому пленарному засіданні Міжпарламентської Асамблеї держав-учасників СНД (Постанова № 10) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/997_e56.
6. Александров А. Закон о благотворительной деятельности готовится в Беларуси [Электронный ресурс] / А. Александров // Белорусы и рынок. – 2011. – № 29 (964). – Режим доступа: http://www.senicup.by/blog/zakon_o_blagotvoritelnoj_deyatelnosti_gotovitsja_v_belarusi/2011-09-08-104
7. Про благодійність і спонсорство: Закон Республіки Молдова від 31 жовтня 2002 року №1420-XV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=5101.
8. О благотворительной деятельности и благотворительных организациях: Федеральный Закон Российской Федерации от 07 июля 1995 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=108360>.
9. Куйбіда Р.О. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права: навч. посібн. / Р.О. Куйбіда, В.І. Шишкін. – Київ: Старий світ, 2006. – 576 с.
10. Тимошук В.П. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / В.П. Тимошук. – Київ: Факт, 2003. – 496 с.

УДК 342.924

ЮРИДИКО-ФАКТИЧНІ ПІДСТАВИ НАКЛАДЕННЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЯК ВИДУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СТЯГНЕННЯ

Куразов Ю.Х., здобувач

Запорізький національний університет

У статті в систематизованому вигляді подається аналіз юридико-фактичних підстав накладення попередження як виду адміністративного стягнення, приділяється увага кожному елементу складів відповідних адміністративних правопорушень, їх специфіці, виокремлюються особливості юридико-фактичних підстав накладення найм'якшого різновиду адміністративного стягнення.

Ключові слова: адміністративне стягнення, елементи складу, об'єкт, об'єктивна сторона, підстави, попередження, суб'єкт, суб'єктивна сторона, юридико-фактичні підстави.

Куразов Ю.Х. ЮРИДИКО-ФАКТИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ ПРИМЕНЕНИЯ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ КАК ВИДА АДМИНИСТРАТИВНОГО ВЗЫСКАНИЯ / Запорожский национальный университет, Украина

В статье в систематизированном виде дается анализ юридико-фактических оснований применения предупреждения как вида административного взыскания, уделяется внимание каждому элементу состава соответствующих административных правонарушений, их специфике, выделяются особенности юридико-фактических оснований применения самого мягкого вида административного взыскания.